

ÚJ SEPRŐ- GÉPEK

Nemrégiben adtunk hírt arról, hogy a városgazdálkodási vállalat két NDK-gépműnyű ventilációs utcaseprő gépet vásárolt. Ez azért is figyelemre méltó, mert ezek voltak az első, szocialista piacon is beszerezhető, pormentesen dolgozó seprőgépek. Az a vállalat újabb két gépet szerzett be, darabját több mint 800 ezer forintért, kiegészítve ezzel korszerű gépparkját. Emellett a vállalat még három svájci gyártmányú géppel is rendelkezik, amelyekhez jövőre újabb három érkezik.

Telexterv- túlteljesítés

A Szegedi Postaigazgatóság túlteljesítette a negyedik öt-éves tervre előirányzott telexhálózat-fejlesztési feladatát: a 380 helyett már több mint 440 távirógépet és -vonalat szereltek fel. Ebben az idei tervet is túlteljesítették, ami 10 új előfizető készülékének a bekapcsolását jelentette. Ezt a „jubileumi” be-
rendezést Bács megyében, a tiszkecskai Tisza gyöngye Tsz-ben szedték át ünnepélyesen Rózsa István, az igazgatóság vezetője.

Ebből az alkalomból a szegedi posta vezetői, szakemberei elmondották, hogy az információk közlésnek ez a korszerű formája az utóbbi időben ugrásszerűen fejlődött. Erre jellemző, hogy amíg az idén 100 telexet szereltek fel, addig az 1933-ban létrehozott első, szegedi 100-as teljesítőképességű központ még egy évtizedig elegendő volt. Az elmúlt öt év ilyen irányú fejlődésének további érdekes jellemvonása a mezőgazdasági üzemek érdeklődésének megnövekedése az új hírközlési forma iránt: az összes előfizetők nagyobb része — körülbelül 300 — ugyanis állami gazdaság és termelőszövetkezet. Az egyik Bács megyei állami gazdaságnak például saját telexközpontja van, s üzemegységével hat távirógépen tartó állandó kapcsolatot. Abban a megyében azért került előtérbe a telex, mert a táviróvonalak műszakilag jobban kihasználhatók, mint a telefon-lérvetetések, s ez utóbbiakból meglehetősen kevés áll rendelkezésre. Az egyre fejlődő, ártermeléssel és értékesítéssel is mind magasabb színvonalon foglalkozó gazdaságoknak pedig rendkívül fontos a megbízható, gyors információ.

Az ilyen jellegű feladatokat a következő öt éves tervben elektronikus számítógéppel vezérelt országos központi létrehozásával könnyíti meg a Magyar Posta.

D. B.

Döntött a Legfelsőbb Bíróság

Egy pa'ack formalin Gyermektartás ösztöndíjból?

Egy közszéki vágóhíd vezetője és munkatársai a helybeli tsz négy marháját levágták, másnap pedig — a szövetkezet által fizetett díjazás ellenében — feldarabolták, hogy a tagok részére kimerhessék. A tsz a vágóhídi dolgozók részére jutalmul, fonatos palackokban 5 liter bort küldött. A vágóhíd vezetője, abban a hitében, hogy az egyik borosüveget megtalálta, ivott belőle. Rögtön rosszul lett. Kórházba szállították, és másnap meghalt. Mint kiderült, formalint tartalmazó üvegből ivott. A SZOT Társadalombiztosítási Igazgatóságának illetékes kirendeltsége az elhunyt özvegye és árvája részére megállapított nyugdíj nyolcévi összegének: 350 ezer forintnak megtérítéséért a közszéki tanács ellen fizetési meghagyást bocsátott ki. Döntését azzal indokolta, hogy a baleset a tanács övrendszabály mulasztása miatt következett be. A határozat hatályon kívül helyezéséért a tanács pert indított. Arra hivatkozott, hogy az elhunyt a baleset idején nem munkaviszonyából származó munkáját végezte, mert az állatok feldarabolásáért a tsztól kapott díjazást, ezenkívül a balesetet kizárólag az illető vétke magatartása idézte elő.

A járásbíró, majd felbontásra a megyei bíróság ellentétes ítéletét után, törvényességi óvásra, az ügy a Legfelsőbb Bíróság elé került, amely a tanácsot 175 ezer forint megfizetésére kötelezte. A határozat indoklása szerint tény, hogy a baleset nem az elhunyt munkaviszonyából származó kötelezettségei teljesítése közben történt. Ellenben a tanács az általa fenntartott vágóhídon súlyos mulasztásokat követett el, amelyekkel a baleset összefüggésben van. Az ott dolgozók ugyanis balesetvédelmi oktatásban nem részesültek, nem magyarázták meg nekik a vegyi anyagok kezelését, és tárolásának módját. A formalint tartalmazó palackon nem volt feltüntetve a benne levő anyag megnevezése és mérgező hatása. Nem lezárt helyen (szekrényben vagy ládában) tartották. Megfelelő ellenőrzés sem volt. Tehát a balesetet a tanácsot felelősség terheli, és így a fizetési meghagyás kibocsátásának törvényes alapja van. A munkáltató övrendszabály-mulasztása miatt fennálló felelőssége esetén

nincs jelentősége annak, hogy a dolgozó nem az utasításoknak, előírásoknak és az övrendszabályok rendelkezéseinek megfelelően végezte munkáját, és ezzel maga is közrehatott a baleset következtében. Jelentősége van azonban annak, hogy az elhunyt súlyos mulasztást követett el, mert mint a vágóhíd vezetőjének, kötelessége lett volna a mérgező hatású, tehát veszélyes vegyszer tárolására vonatkozó övrendszabályok és intézkedések betartása. Ezért felrögzíthető közelebbről, ami 50 százalékra tehető, a tanács csak a fizetési meghagyásban kibocsátott összeg felét köteles megtéríteni.

Egy lány egy főiskolai hallgató ellen gyermektartásdíj fizetéséért pert indított. Az apaság nem volt vitás, és tekintve, hogy a fiatalember havi 1300 forint ösztöndíjat kap, a járásbíró ennek 20 százaléka, vagyis havi 260 forint gyermektartásdíj fizetésére kötelezte, egyben a megítélt összegre a letiltást elrendelte. Ezt a döntését a megyei bíróság jogerőre emelte. Az ez ellen emelt törvényességi óvást a Legfelsőbb Bíróság elutasította. E határozat, újabb törvényességi óvásra, a Legfelsőbb Bíróság határgy Elnökségi Tanácsa elé került, amely valamennyi korábbi ítéletet, illetve a legfelsőbb bírósági törvényességi határozatot, valamint az ösztöndíjra történt letiltó rendelkezést hatályon kívül helyezte, és a letiltást mellőzte.

Az Elnökségi Tanács iránymutatóul szolgáló döntésének indoklása szerint a tanulmányok végzésének elősegítése érdekében adományozott ösztöndíj mentes a végrehajtás alól. Ennek az az indoka, hogy az ösztöndíjnak meghatározott céljuttatás jellege van. Rendelkezése annak elősegítése, hogy a tanuló a kitűzött célt: a tanulmányok végzését és sikeres befejezését elérje. Az ösztöndíjnak végrehajtás útján való lefoglalása ennek a meghatározott célnak az elérését akadályozná, vagy megnehezítené. Ezért minden tanulmányi ösztöndíj — összegére való tekintet nélkül — mentes a végrehajtás alól. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy az ösztöndíj a tanulói megélhetésének teljes, vagy részbeni költségét fedezi-e.

Az elmúlt november országos hideg, száraz időjárás hozott. A hónap első felének hőmérséklete a sokévi átlag körül mozgott, s egy a Kárpát-medencétől keletre elhelyezkedő tartós anticyklon hatására borús, ködös napok követték egymást. Az első erősebb lehűlés — 15—18. között állott be, amelyet az ország jelentős részén havazások kísérték. Szegeden az első havazást 16-án észlelték, amikor 3 mm hócsapadék hullott városunkra, ez azonban pár óra alatt el is olvadt. A 19—20. közötti hirtelen erős felmelegedés után 21-én észak felől viharos széllel hideg sarkvidéki légtömegek árasztották el ha ánkát, az ország nagy részén ismét kiad san havazott, s az Északi-Középhegységben, s az Alföld északi felén 5—15 cm-es hóréteg alakult ki, amely ott a hónap végéig megmaradt. A hideg levegő a Kárpát-medence fölött nyugat felé jutva, 23—28. között az évszakhoz képest rendkívül alacsony hőmérsékletek alakultak ki. A hótakaróval fődött és ékei, északkeleti országrészről —12, —16 fokos fagokat is jelentettek, de az ország túlnyomó részén —10 fok alá süllyedt az éjszakai hőmérséklet, s a napi középértékek 6—7 fokkal maradtak a sokévi átlag alatt. A hónap végéi kemény hideg miatt a hőmérséklet havi közepi országos értéke 1—1,5 fokkal volt alacsonyabbak a normálnál.

November időjárás mérlege

Annak ellenére, hogy a hónapok során gyakran hullottak kisebb csapadékok, a csapadék havi összgei országosra nézve jóval alatta maradtak a szokásos novemberi mennyiségnek. Viszonylag mérsékelt volt a csapadékhiány az ország nyugati felében, ahol a sokévi átlag 40—60 százaléka hullott, ezzel szemben hazánk keleti és középső területei a szokásos novemberi csapadéknak mindössze 15—20 százalékát kapták. Szegeden a havi középhőmérséklet 4,2 Celsius-fok volt, ez 1,7 fokkal alacsonyabb a sokévi átlagnál. A legmagasabb hőmérséklet 15 fokot 3-án, a legalacsonyabbat —10 fokot 27-én jegyezték fel. A gyakorlati borús, ködös időjárás miatt Szegeden a napsütéses órák havi összgeje (66 óra) 13 órással hiányt mutatott a normálértékhez viszonyítva.

A Dél-Alföldön ebben a hónapban is kevés csapadékot kapott, amint azt a következő adatok szemléltetik (a havi összgeek után zárójelben közöljük, hogy a lehullott csapadék a sokévi átlagnak hány százaléka): Bácsalmás 18 mm (29 százalék), Kiskunhalas 17 (29 százalék), Kiskunfélegyháza 7 mm (11 százalék), Kistelek 14 mm (23 százalék), Szentcs 9 mm (15 százalék), Szeged 19 mm (32 százalék), Makó 12 mm (19 százalék), Mezőhegyes 11 mm (19 százalék), Orosháza 15 mm (26 százalék).

Dr. Péczely György
egyetemi tanár

Eredmények, bizalom

A nagyüzemi gazdálkodás Szatymazon

Somogyi Károlyné felvétele

„Vízfúró” segítségével karózzák az új telepítési szőlőt

A szatymazi Finn—Magyar Barátság Termelőszövetkezet a közelmúltban egész évi munkáját megvizsgálta abból a szempontból, eleget tettek-e a Központi Bizottság 1974. decemberi határozatának. A vizsgálat körülménye és alapos volt, hiszen a fejlődésnek felfelé ívelő pályáját járó termelőszövetkezet sokáig tevékenysége csak alapos elemzéssel tekinthető át.

Monhatnánk, tipikus homoki szövetkezet volt évekkel ezelőtt a szatymazi, sovánny földekkel, sok tanyával, sok apró gyümölcsös, szőlővel és azzal az erős termelői szándékkal, hogy az apró parcellákon termelt őszibarack, alma és szőlő biztosítson továbbra is jó megélhetést mindazoknak, akik a munkát nem sajnálják, és az

értékesítés sokszor kacsaringós útjait is kitanulták. A sok munka szép jövedelmet is hozott, de egy szövetkezet gazdaságnak mégis csak az lehet elsődleges célja, hogy a nagyüzemi gazdálkodás feladatait igyekezzék megteremteni. Rossz a föld, sovány a homok? Javítsuk meg, ahogy tölünk telik. Sok az apró parcella? Vonjuk össze őket, alkossunk a sok kicsiből nagy táblákat.

Ez a szándék, ha igazán száz közgazdasági számítás támasztotta is alá, igen nehezen léphetett előre: a tagok ellenkezésével találkozott. A sok apró gyümölcsös ugyanis valóban tisztességes jövedelmet jelentett egy-egy családnak és a nagy táblák kialakításához ezeket folyamatosan föl kellett számolni. Mindenki így érvet: a népgazdaságnak is jó, ha a szép őszibarackot piacra viszem, termő földet kihasználom vétek. Ha azonban azt az érvet állították a meglévővel szembe, hogy a határ kevesebb munkával sokkal többet teremhet, és a kis gyümölcsösök többsége megőregedett már, akkor a döntés csak ez lehetett: meggyőzéssel igyekezni kell kihúzni a meglévő ellenállást és megteremteni a könnyebb munkával többet termő gazdálkodás feltételeit.

A nagyüzemi táblák kialakítását idén tovább folytatták, a vele együttjáró talajjavítással és talajgyengítéssel együtt, a megjavított terület nagysága 525 hektárt tesz ki. Az eredmény a legbátrabb várakozásokat is meghaladta: ahol azelőtt hektáronként legfeljebb 10 mázsa rozs termett, most 40 mázsa búzát arathattak. A szövetkezetnek eddig csak 9,3 hektár nagyüzemi telepítés szőlője volt, most 43 van, a gyümölcsös — többségében új telepítés — 105 hektáron díszlik. A megszüntetett szőlővágánygyümölcsösök területe viszont alig ér el a 20 hektárt.

A talajgyengítés, talajjavítás drága ugyan, de megéri. Amit tudott, a szövetkezet maga végzett, és úgy számol, hogy a befektetett pénz gyorsan, két év alatt megtérülhet. Ami viszont, a megjavított terület, évről évre jól terem. Most kezdenek hozzá az átgondolt vízrendezési terv végrehajtásához is. Sűrű körülmények hozták a döntést, hiszen a belvíz idén körülbelül 8 millió forintot kárt okozott.

A kenyér, gyümölcs, szőlő és zöldség mellett húst is tejet is vár a népgazdaság a szövetkezetektől. Szatymazon viszont az állattartásnak nagy hagyományai nem voltak. Komolyan vették a kormányhatározat idevágó pontjait, fejleszteni kezdték a

szarvasmarha- és juhtenyésztést is. Alapvető célkitűzésük volt és maradt, hogy a szükséges takarmányt is maga a gazdaság termelje meg.

A takarékoság számai szintén szépek. Mindössze 57 ezer forint szerepelt az év elején megfogalmazott tervekben, a takarékosággal megőrzött összeg azonban már most 204 ezer forintnál tart. Mivel lehet ennyi pénzt megtakarítani? Beállították például a gépek adagolóit és csökkentették az üresjáratokat. A nagyüzemi táblák kialakítása önmagában sok ide-oda járkálástól menti meg a gépeket és embereket, de a célszerű munkaszervezés és sok egyszerűen megvalósítható jó ötlet járul még hozzá a takarékosági tervek túlteljesítéséhez.

Beszélgetés közben néhány adatot kértünk a szövetkezet mostani pénzügyi helyzetéről. Egyik legfőbb eredmények tartják, hogy bankhiteleiket jóval előbb vissza tudták fizetni, mint esedékes volt. Biztonsági alapra 1963-ban 4 ezer forintot fordítottak, 73-ban 1 millió 328 ezret, a tavalyi zárszámadáskor pedig 2 millió 881 ezer forintot. Ez az utóbbi összeg a szövetkezet egész évre számított munkabérének majdnem felét fedezni tudná, ha valamilyen kellemetlen körülmény folytán szükség lenne rá. Bizakodva néznek tehát a jövő elé, azt várják tőle, hogy eddig megfogalmazott terveik egy-egy évre eső részét ezután is meg tudják valósítani. A 8 millió forintba tehető idei belvizek ellenére a szövetkezet bevételei tervét, várhatóan túlteljesíti.

Azt is hallottuk a vezetőik szájából, hogy a korábbi évek nagy aggodalmait lassan elűlnék, a tervek megvalósítása során közelebb került a vezetőség a tagokhoz. Ebben látják az igazi garanciát a további fejlődéshez. A nagyüzemi gazdálkodás természetesen olyan vezetőket is kíván, akik a megváltozott körülmények között is irányítani tudják a szövetkezetet. Az itt dolgozó vezetők többsége ebből a gazdaságból indult el tanulni és ide tért vissza, hogy képesítését, szerzett tudását kamatoztassa.

H. D.

Tájörzet

Az Országos Természetvédelmi Hivatal rövidesen védetté nyilvánítja a fonyódnagyberek lápvídek egy részét. A nagyberek védett területen meg akarják akadályozni a művi beavatkozást, elsősorban az üdülőjellegű parcellázásokat.